

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ 2) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ และ 3) ประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ สามารถสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.11, S.D. = 1.09$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากปัญหามากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดทำมีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในตามลำดับ และเมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ มีตัวบ่งชี้ดังนี้

1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า มีตัวบ่งชี้ดังนี้ การแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานคุณภาพการศึกษา การประชุมชี้แจงมาตรฐานการศึกษาแก่บุคลากรในสถานศึกษา และบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

1.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีตัวบ่งชี้ดังนี้ พบว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา

คุณภาพการศึกษา และการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ภารกิจ และกลยุทธ์ของการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในแต่ละปีให้สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา ชุมชนและศักยภาพของสถานศึกษา

1.3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ พบว่า มีตัวบ่งชี้ดังนี้ การกำหนดแนวทางวิธีการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบจัดระบบสารสนเทศของ สถานศึกษา และการจัดระบบโครงสร้างของการบริหารงานภายในสถานศึกษา

1.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า มีตัวบ่งชี้ ดังนี้ การปฏิบัติการนิเทศภายในและกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี การจัดระบบการนิเทศภายในเพื่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการ ดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ กิจกรรม และการจัดทำตารางปฏิทินปฏิบัติงานตามกิจกรรมที่ ปรากฏในแผนงานโครงการ กิจกรรมของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.5 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พบว่า มีตัวบ่งชี้ดังนี้ การสัมภาษณ์ข้อมูล จากผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้รับผิดชอบงาน/โครงการ ผู้บริหาร เกี่ยวกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด และมีการตรวจสอบและทบทวน คุณภาพการศึกษาโดยบุคลากรภายในสถานศึกษา

1.6 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า มีตัว บ่งชี้ดังนี้ การแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีจากผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้อง การ นำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (National test, O-NET) มาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพ การศึกษา และการกำหนดให้มีการประเมินคุณภาพศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนในทุกระดับชั้น

1.7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน พบว่า มีตัวบ่งชี้ ดังนี้ การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาประจำปีการศึกษา การแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และการรายงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.8 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พบว่า มีตัวบ่งชี้ดังนี้ การวางแผนและ กำหนดขั้นตอนการกำกับ ติดตามและประเมินผลระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา การนำผลการกำกับนิเทศติดตามและประเมินผล มาใช้ในการปรับปรุงการพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพภายใน และการนำข้อมูลย้อนกลับจากผู้รับรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีมาส่งเสริม พัฒนาการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน

2. ผลการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานานาชาติ ได้ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ ประกอบด้วย 1) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน

การศึกษาของสถานศึกษา 2) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 3) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 4) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 5) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 6) การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และ 8) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้แต่ละองค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา มีดังนี้

2.1 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า มีตัวบ่งชี้ดังนี้ ผู้รับผิดชอบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการกำหนดแนวทางวิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือ การกำหนดกลยุทธ์ กำหนดผู้รับผิดชอบ กรอบเวลา ตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จและวิธีการประเมิน และการกำหนดสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามลำดับ

2.2 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พบว่า มีตัวบ่งชี้ดังนี้ การพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอยู่เสมอ มีความเหมาะสมที่สุด รองลงมาคือ การนำผลการกำกับนิเทศติดตามและประเมินผลมาใช้ปรับปรุงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน การนำข้อมูลย้อนกลับจากผู้รับรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีมาส่งเสริมพัฒนาการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน การวางแผนและกำหนดขั้นตอนการกำกับ ติดตามและประเมินผลระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามลำดับ

2.3 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พบว่า มีตัวบ่งชี้ดังนี้ บุคลากรทุกคนทุกฝ่าย นำผลการตรวจสอบและทบทวนมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือ การให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง และชุมชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยบุคลากรภายในสถานศึกษา การดำเนินงานตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในของคณะกรรมการ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

2.4 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน พบว่า มีตัวบ่งชี้ดังนี้ การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือ การรายงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ตามลำดับ

2.5 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า มีตัวบ่งชี้ดังนี้ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดและพัฒนา

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือ บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และการกำหนดและพัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเผยแพร่มาตรฐานการศึกษาแก่บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ตามลำดับ

2.6 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า มีตัวบ่งชี้ดังนี้ การกำหนดให้มีการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนทุกระดับชั้น มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือ การแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีจากผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้อง และคณะทำงานรวบรวมวิเคราะห์แปลผลและนำเสนอข้อมูลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

2.7 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า มีตัวบ่งชี้ดังนี้ ผู้รับผิดชอบมีการรายงานการปฏิบัติงานต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นระยะมีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือ การปฏิบัติการนิเทศภายในและกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี และบุคลากรในสถานศึกษาได้ดำเนินงานตามกิจกรรม/ขั้นตอนของงาน/โครงการตลอดปี การรายงานผลการนิเทศภายในและการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบโดยทันที ตามลำดับ

2.8 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ พบว่า มีตัวบ่งชี้ดังนี้ การจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพในแต่ละปี มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือ การศึกษานโยบาย กฎระเบียบ แนวปฏิบัติ และแนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อนำมาวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และการศึกษาความต้องการ ด้านคุณภาพการศึกษาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ตามลำดับ

3. ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยภาพรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะตัวบ่งชี้ของระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ที่มีความซ้ำซ้อนกันและให้นำตัวบ่งชี้มาจัดลำดับใหม่ตามขั้นตอนที่เหมาะสม สรุปได้ดังนี้

3.1 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ผู้รับผิดชอบประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษามีการกำหนด แนวทางวิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ 2) การกำหนดสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 3) การกำหนดกลยุทธ์ กำหนดผู้รับผิดชอบ งบประมาณ ตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จและวิธีการประเมิน

3.2 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 1) การนำผลการทำกับนิเทศติดตามและประเมินผลมาใช้ปรับปรุงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน 2) สถานศึกษาได้มีการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอยู่เสมอ และ 3) การนำข้อมูลย้อนกลับจากผู้รับรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีมาส่งเสริมพัฒนาการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน

3.3 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 1) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยบุคลากรภายในสถานศึกษาและต้นสังกัด 2) การให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง และชุมชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และ 3) บุคลากรทุกคนทุกฝ่ายนำผลการตรวจสอบและทบทวนมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.4 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 1) การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี 2) การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา และ 3) การรายงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.5 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดและพัฒนามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน 2) การกำหนดและพัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและ สมศ. และ 3) การเผยแพร่มาตรฐานการศึกษาแก่บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

3.6 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษามีการประชุมวางแผน กำหนดเป้าหมาย ขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือโดยวิเคราะห์ความสอดคล้องมาตรฐานสถานศึกษากับมาตรฐานที่ สมศ. กำหนด 2) กำหนดให้มีการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนทุกระดับชั้น และ 3) คณะทำงานรวบรวมวิเคราะห์แปลผลและนำเสนอข้อมูลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้อย่างชัดเจน ครอบคลุมทุกด้าน และรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

3.7 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) บุคลากรในสถานศึกษาได้ดำเนินงานตามกิจกรรม/ขั้นตอนของงาน/โครงการตลอดปี 2) การปฏิบัติการ

นิเทศภายในและกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี และ 3) ผู้รับผิดชอบมีการรายงานการปฏิบัติงานต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นระยะ

3.8 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ประกอบด้วย 1) การศึกษานโยบาย กฎระเบียบ แนวปฏิบัติ และแนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อนำมาวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ 2) การศึกษาความต้องการ ด้านคุณภาพการศึกษาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และ 3) การจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพในแต่ละปี

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำมาอภิปรายผล เริ่มจากประเด็นแรก ศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ประเด็นที่สอง การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ และประเด็นที่สาม การประเมินระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ซึ่งมีรายละเอียดในการอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คงเดช สมดี (2548: 121-122) วิฑูรย์ หนูขาว (2552: 89-92) พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ในภาพรวม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

1.1 ผู้บริหาร ได้สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับบุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน และสามารถนำมาปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นับแต่เริ่มปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกไว้เป็นอย่างดีมาก ทั้งในด้านการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร อาทิ การสร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการทำงานเป็นทีม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิมล ว่องวานิช (2543: 78) ได้ให้ข้อสรุปว่า เงื่อนไขสู่ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหาร การเตรียมความพร้อมให้บุคลากรในด้านการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา การทำงานเป็นทีมของบุคลากร เป็นต้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ ประสิทธิ์ เครือสิงห์ (2541: 10-11) ชลัช จงสีบพันธุ์ และคณะ (2542: 90) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ มีความรู้

ความสามารถในการบริหารจัดการระบบคุณภาพ การควบคุมการทำงานที่เป็นมาตรฐาน การทำงานที่เป็นทีม นอกจากนี้ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2544: 55) ได้เสนอบทสรุปการประกันคุณภาพการศึกษาว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษา คือ คุณลักษณะของผู้นำ การมีส่วนร่วมของบุคลากร การทำงานเป็นทีม บรรยากาศในการทำงาน เป็นต้น และสอดคล้องแนวคิดของ ไทย ทิพย์สุวรรณกุล (2542: 20) มอห์ดี และแอสปินวอลล์ (Mohd; & Aspinwall. 2000) กล่าวว่า ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่น การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่องของผู้บริหาร

1.2 โรงเรียนได้จัดระบบประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554 (ประกาศคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554: 2-4) โดยครูผู้รับผิดชอบมีความรู้ความเข้าใจเรื่องของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างดี เนื่องจากผู้รับผิดชอบได้เข้ารับการอบรมอยู่เสมอและต่อเนื่อง สามารถนำมาปฏิบัติได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วรภัทร์ ภูเจริญ (2544: 16) กล่าวว่า การปฏิบัติงานประกันคุณภาพโรงเรียนจะบรรลุผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคลากรในโรงเรียน จึงจำเป็นต้องมีระบบที่เหมาะสมเข้ามาควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน เหตุที่การประกันคุณภาพภายในมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เน้นการปฏิบัติงาน นอกจากนี้การดำเนินงานของผู้รับผิดชอบมีความคล่องตัวเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี สามารถสืบค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ได้คล่องตัวมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: 1) และแนวคิดของ โกวิพัฒน์ เทศบุตร (2550: 18) ได้ให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก

1.3 โรงเรียนจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อช่วยกันพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามที่ต้องการ ได้แก่ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจของสถานศึกษาที่ชัดเจน มีการกำกับติดตามงานสม่ำเสมอ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและชุมชนมีความใกล้ชิดและไว้วางใจกัน มีการตั้งความคาดหวังของผลสำเร็จไว้สูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อูทัย บุญประเสริฐ (2542: 5-6) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการบริหาร การตัดสินใจ จะทำให้การศึกษาเป็นไปตามความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553

มาตรา 39 (2553: 14) ได้ระบุว่าให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการศึกษาไปสู่ท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปักทีนัง (Pak Tee Ng, 2008: 3148-A) พบว่า รัฐบาลพยายามกระจายอำนาจให้กับบรรดาโรงเรียน เป็นการวางโครงสร้างคุณภาพที่ถือเป็นศูนย์กลางของการควบคุมรัฐบาล

2. ผลการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า โมเดลองค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ที่ได้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

2.1 การพัฒนาผู้เรียนขึ้นกับปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ครู ซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 2 ส่วน คือ คุณภาพของตัวครูและคุณภาพการจัดการเรียนรู้อันมีความสำคัญที่สุด คือ ครูต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ครูต้องมีความเชื่อว่า “เด็กทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้” จึงจะสามารถพัฒนากิจกรรม วิธีการ ตลอดจนสื่อต่างๆ ที่ใช้ในการสอนเพื่อให้บรรลุมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชองก์ (Chong, 2009: 2479-A) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จในการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู ครูที่มีสมรรถนะและประสิทธิภาพจะช่วยสร้างระบบการศึกษาให้เข้มแข็งขึ้น การพัฒนาคุณลักษณะของครูโดยยึดการตรวจสอบและการเพิ่มประสิทธิภาพเป็นขั้นตอนแรกในการพัฒนา ครูมีอาชีพต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง หมั่นปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการดำรงชีวิต มีบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างยั่งยืน พร้อมทั้งจะเจริญเติบโตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และเป็นที่ยอมรับของสังคมและประเทศชาติในอนาคต นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้ที่กำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจนและมีความมุ่งมั่นที่จะไปสู่เป้าหมายนั้นให้จงได้ ตลอดจนมีความสามารถในการจัดการองค์การบริหารจัดการให้มีครูสอนอย่างพอเพียง มอบหมายงานให้บุคลากรได้เหมาะสมกับศักยภาพ สอดรับกับภาระและปริมาณงาน ใช้หลักการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยให้ครูทุกคนรักในงานสอน มีการทำงานและเก็บงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดสารสนเทศที่มีความหมายและสามารถนำไปใช้ได้ตามความมุ่งหมายทันต่อสถานการณ์ (ราชกิจจานุเบกษา, 2550: 33)

2.2 กลุ่มบุคคลที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา จะทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นตัวสะท้อนคุณภาพของผู้สำเร็จของการศึกษาได้เป็นอย่างดี เพราะหลักสูตรสถานศึกษาจะมีการกำหนดจุดหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระที่เรียน ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยคำนึงถึงบริบทของผู้เรียน ท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนตามขีดความสามารถ จะทำให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์และสมดุลทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อุทัย บุญประเสริฐ (2542: 5-6) ได้กล่าวถึงหลักการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ทิภาวรรณ เดชวัฒน์ (2551: 125-145) พบว่า ฝ่ายสนับสนุนการดำเนินงานในโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด

2.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างองค์กรหลักในท้องถิ่นโดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับสถานศึกษา ได้ส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน โดยได้นิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารและครูอาจารย์ในสถานศึกษา คือบุคคลสำคัญที่จะต้องประสานงานให้องค์กรท้องถิ่นและผู้นำด้านต่างๆ ให้เข้ามาร่วมกันเรียนรู้และมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยสร้างความตระหนักและความเข้าใจในการมีส่วนร่วมพัฒนาสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554: 3-8) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมเดช สีแสง (2549: 262-275) พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้จัดให้มีกณินเทศ กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนแบบกัลยาณมิตรอย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับประโยชน์จากการนิเทศ ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

2.4 โรงเรียนได้จัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยยึดหลักการของการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องบนพื้นฐานของการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Vision) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 10) ได้ระบุหลักการ 3 ประการ คือ 1) การกระจายอำนาจ (Decentralization) สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหาร และตัดสินใจดำเนินงาน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากร การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และผู้สอนปฏิบัติหน้าที่ในการสอน จัดกิจกรรมและพัฒนาสื่อเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างเต็มที่ 2) การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการ

ทำงาน (Participation) หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3) การแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นเป้าหมาย (Goals) ที่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนต้องได้รับรู้เพื่อการพัฒนาาร่วมกันและเพื่อการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาว่าสามารถนำพาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานที่ได้กำหนดร่วมกันไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กัว (Guo, 2002) พบว่า ปัจจัยด้านการกำหนดเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษา (Goals) ซึ่งควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Vision) และมีการส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของความสำเร็จในเป้าหมายนั้น

3. ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

3.1 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ผู้รับผิดชอบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการกำหนด แนวทางวิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ 2) การกำหนดสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 3) การกำหนดกลยุทธ์ กำหนดผู้รับผิดชอบ กรอบเวลา ตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จและวิธีการประเมิน แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาต้องคำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและการนำสู่การปฏิบัติได้จริงตามระยะเวลาและเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดระบบและโครงสร้าง การวางแผนและการดำเนินงานตามแผน รวมทั้ง "สร้างจิตสำนึก" ให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็น "ความรับผิดชอบต่อร่วมกัน" ของทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เมกาทรอยด์ และมอร์แกน (Megatroyd; & Morgan, 1993) ได้นำเสนอโมเดลการพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา สรุปได้ว่า ในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น ควรให้บุคลากรมีความยึดมั่นผูกพันและความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Commitment and Ownership)

3.2 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 1) การนำผลการกำกับนิเทศติดตามและประเมินผลมาใช้ปรับปรุงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน 2) สถานศึกษาได้มีการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา อยู่เสมอ และ 3) การนำข้อมูลย้อนกลับจากผู้รับรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีมาส่งเสริมพัฒนาการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีภาวะ

ผู้นำและได้สร้างจิตสำนึกการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนให้เกิดขึ้นในคณะครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยกำหนดเป็นนโยบายการทำงานอย่างมีระบบตามขั้นตอนของ PDCA เน้นการทำงานเป็นทีม มีเป้าหมายชัดเจน มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาองค์กรให้เป็นแหล่งเรียนรู้ (Learning Organization) ซึ่งผลผลิตขององค์กรแห่งการเรียนรู้ เห็นได้จาก ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษามีประสิทธิภาพสูงขึ้น และมีการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิมล ว่องวานิช (2543: 78) ชิเวอร์ส (Chivers. 1995) ได้สรุป เงื่อนไขการทำงานสู่ความสำเร็จ คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การเตรียมความพร้อมให้บุคลากรทั้งในด้านการสร้างความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับการประกันคุณภาพและการประเมินตนเอง การทำงานเป็นทีมของบุคลากร เป็นต้น และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทิภาวรรณ เลขวัฒน์ (2551: 125-145) พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในแต่ละชั้นใช้การดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA

3.3 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 1) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยบุคลากรภายในสถานศึกษาและต้นสังกัด 2) การให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง และชุมชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และ 3) บุคลากรทุกคนทุกฝ่ายนำผลการตรวจสอบและทบทวนมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาได้ดำเนินการทบทวนตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นประจำโดยการประเมินตนเอง และชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา นอกจากนี้หน่วยงานต้นสังกัดได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา อย่างน้อย 1 ครั้ง ทุก 3 ปี ตามที่กฎกระทรวงกำหนด และการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกทุก 5 ปี เพื่อให้สถานศึกษาได้มีโอกาสรับทราบข้อมูล นำมาทบทวนปรับปรุงการทำงานของตนเอง และให้สถานศึกษาได้มีความพร้อมในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน เป็นสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: 7) ได้ระบุว่า การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยกำหนดระยะเวลา และแนวทางการตรวจสอบ หรือวางแผนการตรวจสอบชัดเจน จึงได้ดำเนินการตรวจสอบตามแผนที่วางไว้ และนำมาพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซากุระ (Sakura. 2007: 3428-A) พบว่า โรงเรียนกำหนดวิธีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเองตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพของโรงเรียน

3.4 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 1) การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี 2) การจัดทำรายงานคุณภาพ

การศึกษาของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา และ 3) การรายงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาได้กำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดทำรายงาน และนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง ตลอดจนนำเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชน โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในแต่ละปี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด พรมจัญ และสุพักตร์ พิบูลย์ (2544: 35-36) กล่าวว่า การพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีการสรุปผลการตรวจสอบและรายงานผลการตรวจสอบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทิภาวรรณ เลขาวัฒน (2551: 125-145) พบว่า การประเมินภายในและจัดทำรายงานการประเมินตนเอง เป็นโครงสร้างหลักในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3.5 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดและพัฒนา มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน 2) การกำหนดและพัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และ 3) การเผยแพร่มาตรฐานการศึกษาแก่บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ แสดงให้เห็นว่า “มาตรฐานการศึกษา” เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา โดยมีเป้าหมาย คือ คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 16) ได้ระบุว่า การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และได้ประกาศให้กลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกได้รับทราบ

3.6 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษามีการประชุมวางแผน กำหนดเป้าหมาย ขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือโดยวิเคราะห์ความสอดคล้องมาตรฐานสถานศึกษากับมาตรฐานที่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษากำหนด 2) กำหนดให้มีการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนทุกระดับชั้น และ 3) คณะทำงานรวบรวมวิเคราะห์แปลผลและนำเสนอข้อมูลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้อย่างชัดเจนครอบคลุมทุกด้าน และรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ แสดงให้เห็นว่า การประเมินคุณภาพภายในเป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของ

สถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กระทำโดยบุคลากรภายในหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพภายในถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ เพื่อที่จะได้ทราบขีดความสามารถในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ในด้านคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ และด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 28) ได้ระบุว่า การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ได้มีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่หน่วยงานต้นสังกัดขึ้นทะเบียนไว้อย่างน้อย 1 คน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยมีวิธีการประเมินอย่างหลากหลาย

3.7 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย

1) บุคลากรในสถานศึกษาได้ดำเนินงานตามกิจกรรม/ขั้นตอนของงาน/โครงการตลอดปี 2) การปฏิบัติการนิเทศภายในและกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี และ 3) ผู้รับผิดชอบมีการรายงานการปฏิบัติงานต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นระยะ แสดงให้เห็นว่ากระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ได้สร้างความตระหนัก และความพยายามที่จะดำเนินการไปสู่มาตรฐานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 20) ได้ระบุว่า การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้มีการนำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรม โครงการที่กำหนดไว้ โดยมีผู้รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

3.8 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ประกอบด้วย 1) การศึกษานโยบาย กฎ

ระเบียบ แนวปฏิบัติ และแนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อนำมาวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ 2) การศึกษาความต้องการ ด้านคุณภาพการศึกษาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และ 3) การจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพในแต่ละปี แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาได้จัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนางาน และการสร้างระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยแต่งตั้งคณะทำงานที่มีตัวแทนบุคลากรจากหลายฝ่ายมาร่วมคิดร่วมวางแผนจัดระบบการเก็บและรวบรวมข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ สำหรับการจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษา ได้ดำเนินการในงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 28) ได้ระบุว่า การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ได้มีการกำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ครอบคลุมเป็นปัจจุบัน โดยนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหาร และการพัฒนาการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำนาจเจริญ มีปัญหาน้อย สถานศึกษาควรนำข้อมูลสารสนเทศนี้ไปส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนให้มีความเข้มแข็งขึ้น

2. ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำนาจเจริญ มีความเหมาะสมมากที่สุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำนาจเจริญ ควรนำข้อมูลสารสนเทศในการวิจัยนี้ ไปใช้พิจารณาวางแผนจัดระบบกลไกและกำหนดมาตรการ เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้สูงขึ้น

3. ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำนาจเจริญ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษามากที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาควรนำแนวทางการวิจัยนี้ไปใช้ในการวางแผนบริหารจัดการ การศึกษา เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยการกระบวนกรประกันคุณภาพภายใน ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา เช่น กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษา การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. ควรศึกษาความต้องการในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาระบบการ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ในประเด็นปัญหาวิจัยที่ว่า ทำอย่างไร ผู้บริหารหรือผู้นำนอกระบบจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จะได้ใช้บทบาทเพื่อส่งเสริมสนับสนุน การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ให้เอื้อประโยชน์ต่อคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน

4. ควรศึกษาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ในระดับการศึกษาของโรงเรียนที่แตกต่างกัน คือ ระดับเล็ก ระดับกลาง ระดับใหญ่ เพื่อจะได้ข้อมูลสารสนเทศที่นำมาใช้ประโยชน์จากการศึกษา และนำมาประกอบการประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา ให้เอื้อประโยชน์ต่อโรงเรียนในการสร้างคุณภาพให้สูงยิ่งขึ้น